

Η απόκτηση έμμεσων πληροφοριών για τα περιβαλλοντικά προβλήματα (Βασιλική Λάττα, Παιδαγωγός)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2gkoZPC>]

Η παρούσα κατάσταση και οι συνθήκες που επικρατούν στο περιβάλλον καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για αλλαγή, προκειμένου να ξεπεραστούν ή έστω να εξασθενήσουν τα περιβαλλοντικά προβλήματα που κάνουν αισθητή την παρουσία τους σχεδόν σε κάθε γωνιά του πλανήτη και θέτουν σε κίνδυνο την υγεία των ανθρώπων και ταυτόχρονα διαταράσσουν την ισορροπία του φυσικού κόσμου. Παρά το γεγονός ότι συνιστούν απειλή, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας τείνουν να υπερασπιστούν αυτήν την κατάσταση παρά να την καταδικάσουν. Με αυτόν τον τρόπο, συνιστούν έναν από τους βασικούς παράγοντες που αναστέλλει την οικοδόμηση φιλοπεριβαλλοντικών συμπεριφορών και την ανάπτυξη περιβαλλοντικής ανησυχίας και ενδιαφέροντος.

Πιο συγκεκριμένα, η ανάπτυξη περιβαλλοντικής ανησυχίας εκ μέρους των ανθρώπων θα σήμαινε μείωση της δύναμης, του κοινωνικού κύρους και της υλικής ευημερίας των «εκλεκτών» της εξουσίας (κυρίως της οικονομικής ελίτ). Ακόμα πιο σημαντική θα ήταν η μείωση του κέρδους και του μεριδίου της αγοράς των μεγάλων εταιρειών, μιας και οι περισσότερες από αυτές θα καθίσταντο ακατάλληλες για το περιβάλλον. Είναι προφανές, πως λόγω του περιορισμού των συμφερόντων τους, η περιβαλλοντική μέριμνα δεν είναι ιδιαίτερα επιθυμητή από τις κυρίαρχες ομάδες. Για το λόγο αυτό, οι τελευταίες αρνούνται ή ευτελίζουν τα περιβαλλοντικά προβλήματα ή το ρόλο των ανθρώπινων δραστηριοτήτων αναφορικά με αυτά. Ακόμη, προσπαθούν να αμφισβητήσουν την αξιοπιστία, όσων τονίζουν τη σημαντικότητα των περιβαλλοντικών προβλημάτων και την αναγκαιότητα αλλαγής. Στην προσπάθειά τους αυτή χρησιμοποιούν διάφορους τρόπους, από την ολοκληρωτική χειραγώγηση των πληροφοριών μέχρι πιο ήπιες μεθόδους. Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο σε αυτήν την προσπάθεια. Εξαιτίας του γεγονότος ότι στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στους διαφημιστές τους, δεν διατίθενται να δώσουν δημοσιότητα σε ιδέες, που θα έπλητταν τα ενδιαφέροντα και τα συμφέροντα των τελευταίων, με αποτέλεσμα τα περιβαλλοντικά προβλήματα και συναφή θέματα να παραγκωνίζονται (Takács-Sánta, 2007).

Ο Παγκόσμιος Κλιματικός Συνασπισμός (Global Climate Coalition) απεικονίζει με

σαφήνεια τους παραπάνω ισχυρισμούς. Πρόκειται για μια ομάδα επιχειρήσεων, κυρίως των Ηνωμένων Πολιτειών, η οποία δημιουργήθηκε το 1989 και η οποία αντιτίθετο στις ενέργειες για την καταπολέμηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Υποστήριζε μια νέα πολιτική αναφορικά με την κλιματική κατάσταση, η οποία θα στηριζόταν στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, προκειμένου να μειωθούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Ακόμη, η οργάνωση αυτή ήταν εναντίον της επικύρωσης του Πρωτοκόλλου του Κιότο, όσον αφορά στο ίδιο ζήτημα, της λήψης δηλαδή μέτρων για την κλιματική προστασία. Στα μέσα της δεκαετίας του '90, ο συνασπισμός ξόδεψε εκατομμύρια δολάρια, προκειμένου να διαφημίσει τις ιδέες του μέσα από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και να προειδοποιήσει τους πολίτες των Ηνωμένων Πολιτειών, πως η συνθήκη αυτή θα ήταν επιβλαβής για την οικονομική ανάπτυξη των Ηνωμένων Πολιτειών και για την παγκόσμια οικονομία γενικά και πως οι τιμές ενέργειας για τους καταναλωτές θα ανέβαιναν στα ύψη. Ο συνασπισμός διαλύθηκε το 2002.

Αξίζει να σημειωθεί, πως στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας τα περιβαλλοντικά θέματα συχνά παρουσιάζονται χωρίς να γίνεται αναφορά στα προβλήματα ή τους κινδύνους που σχετίζονται με αυτά. Σύμφωνα με τους Major & Atwood (2004), κατόπιν έρευνας που διεξήχθη στις εφημερίδες της Πενσυλβανίας για έναν χρόνο, διαπιστώθηκε ότι τα 2/3 των περιβαλλοντικών άρθρων δεν έκαναν καμία νύξη για κινδύνους και ρίσκα. Για παράδειγμα, σε μια από τις ιστορίες που αφορούσε στην απαγόρευση της αλιείας σε ένα ποτάμι εξαιτίας της ρύπανσης, πουθενά δεν αναφέρθηκαν τα προβλήματα υγείας, που θα επιφέρει η κατανάλωση ψαριών από το συγκεκριμένο ποτάμι.

Αυτή η έλλειψη πληροφοριών μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όπως είναι οι χρονικοί περιορισμοί, οι ελλειπείς γνώσεις των δημοσιογράφων ακόμα και η υπεράσπιση της συγκεκριμένης κατάστασης ή το ότι τα νέα συνήθως επικεντρώνονται σε γεγονότα παρά σε προβλήματα. Το αποτέλεσμα, όμως, είναι, πως με αυτόν τον τρόπο δεν καλλιεργείται το ενδιαφέρον και η ανησυχία για το περιβάλλον, από τη στιγμή που τα προβλήματα και οι κίνδυνοι παραμένουν στην αφάνεια. Σε αυτό συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό και ο καταιγισμός των πληροφοριών από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Σε μια εποχή που οι άνθρωποι βομβαρδίζονται με πληροφορίες για ποικίλα θέματα, τα περιβαλλοντικά προβλήματα σχεδόν «χάνονται» μιας και ο άνθρωπος δεν έχει τον απαραίτητο χρόνο να τα αφομοιώσει και να σκεφτεί σε βάθος. Έτσι, η προσέγγισή τους είναι εντελώς επιφανειακή (Takács-Sánta, 2007).

Στο σημείο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να γίνει νύξη αναφορικά με την περιορισμένη γνώση ως παράγοντα ανασταλτικό για την οικοδόμηση φιλοπεριβαλλοντικών

συμπεριφορών υπό το πρίσμα των εξής παραμέτρων: Ο ανθρώπινος εγκέφαλος δεν έχει εξελιχθεί κατά πολύ εδώ και χιλιάδες χρόνια. Αυτό σημαίνει, ότι δεν απέχει πολύ από τον εγκέφαλο που είχαν οι πρόγονοί μας, ο οποίος εστιάζει σε εκμεταλλεύσιμες πηγές, σε συγκεκριμένα ρίσκα και ανάγκες, τα οποία συγκαταλέγονται στις προτεραιότητες των ατόμων. Ως εκ τούτου, τα παραπάνω είναι ασύμβατα με την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, τα οποία θεωρούνται από τους ανθρώπους πιο μακρινοί κίνδυνοι (Gifford, 2011).

Πολλοί άνθρωποι παραμένουν ανενημέρωτοι για τα περιβαλλοντικά προβλήματα, που μαστίζουν τον πλανήτη μας και για το λόγο αυτό δεν προβαίνουν σε δράση. Άλλοι, παρόλο που είναι πληροφορημένοι, αισθάνονται αδρανείς και δεν προβαίνουν σε φιλοπεριβαλλοντικές ενέργειες. Αυτό συμβαίνει, διότι έχουν έλλειψη γνώσης για το πώς να υιοθετήσουν φιλικές για το περιβάλλον στάσεις καθώς και για τα οφέλη τέτοιων συμπεριφορών και στάσεων. Ακόμη, η αβεβαιότητα που νιώθουν, λειτουργεί ως τροχοπέδη. Οι άνθρωποι τείνουν να ερμηνεύουν την αβεβαιότητα με τρόπους, που εξυπηρετούν το προσωπικό τους συμφέρον. Για παράδειγμα, όταν τα άτομα πιστεύουν, πως η υπερθέρμανση του πλανήτη δεν συμβαίνει στην πραγματικότητα, δεν δύνανται να υιοθετήσουν και συμπεριφορά ανάλογη για τον περιορισμό του προβλήματος (Gifford, 2011).

(συνεχίζεται)